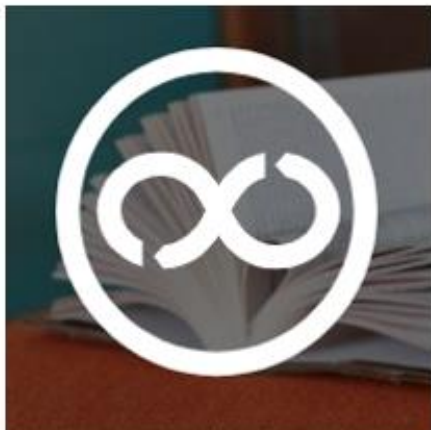

Handlingsplan för begränsad klimatpåverkan

Alingsås kommun

Typ av styrdokument: Plan
Beslutande instans: Kommunfullmäktige
Datum för beslut: 2023-04-26 §66
Diarienummer: 2023.130 KS

Gäller för: Samtliga nämnder, bolag, förbund
Giltighetstid: 2023-2026
Revideras senast: 2026-12-31
Dokumentansvarig: Miljö- och klimatstrateg

Innehåll

1.	Om dokumentet	3
2.	Målsättning.....	3
3.	Nuläge	4
4.	Åtgärdsplan.....	10

1. Om dokumentet

Alingsås kommun har en klimatstrategi som gäller fram till 2030. Klimatstrategin är ett strategiskt styrdokument för kommunens hantering av klimatförändringarnas orsaker och effekter. Konkreta åtgärder finns i mer detaljerade handlingsplaner, en för begränsad klimatpåverkan och en för klimatanpassning. Handlingsplanerna följs upp årligen och revideras i sin helhet inför perioden 2027-2030.

Handlingsplanen för begränsad klimatpåverkan är politiskt antagen och koncernövergripande. Den omfattar långsiktigt förebyggande arbete inom kommunkoncernens verksamheter, med syfte att begränsa kommunkoncernens och kommunens klimatpåverkan. Åtgärder som är nödvändig att genomföra i samhället utanför det kommunala ansvarsområdet ingår inte.

Handlingsplanen inleds med en presentation av nuläge och måluppfyllnad. Därefter följer en åtgärdsplan som visar vad som behöver göras, med utpekat ansvar och tidsplan samt en ungefärlig kostnadsanalys. Tjänsteorganisationen bedömer att alla åtgärder som ingår i handlingsplanen behöver genomföras, men takt och prioriteringsordning avgörs politiskt genom budgetprocessen.

Kopplingar görs till övriga styrdokument genom att befintliga åtgärder som har bäring på klimatomställningen lyfts fram som en del av klimathandlingsplanen. Framtagandet av handlingsplanen koordineras av Miljö- och klimatstrateg vid Kommunledningskontoret och alla förvaltningar/bolag ges möjlighet att komma med inspel och föreslå lämpliga åtgärder.

2. Målsättning

Målsättningen för begränsad klimatpåverkan utgår från FN:s Parisavtal för klimatet. Det fastställer att den globala uppvärmningen ska begränsas till max. 2°C och med strävan att begränsa den till 1,5°C. För att bidra till detta behöver utsläppen av växthusgaser i Alingsås kommun minska kraftigt varje år. De totala geografiska utsläppen i Alingsås ska inte överstiga det lokala utsläppsutrymme som beräknas i en koldioxidbudget utifrån FN:s Parisavtal.

Alingsås kommunkoncern ska vara helt fossiloberoende år 2030. Kommunkoncernens direkta användning av fossil olja, kol och gas ska ha upphört. Kommunen ska ha minimerat användningen av fossilbaserade produkter och material och verksamheterna ska ha lägre energianvändning.

Alingsås som geografiskt område ska vara en klimatneutral kommun senast 2040 och klimatpositiv 2050. Inlagring av kol i naturen ska bidra till att minska mängden koldioxid i atmosfären. Utsläppen ska minska även av andra växthusgaser än koldioxid.

Dessutom ska kommunen bidra till kraftigt minskade utsläpp av växthusgaser från invånarnas konsumtion, oavsett var i världen utsläppen sker. Senast år 2050 ska de konsumtionsbaserade utsläppen vara högst 1 ton CO_{2e}¹ per person och år.

3. Nuläge

Klimatfrågan har fått alltmer uppmärksamhet under senare tid och effekterna av klimatförändringen har blivit mer påtaglig. Världens klimatpåverkande utsläpp har dock fortsatt att öka. Den största ökningen har skett i Asien, framför allt i Kina. I EU och i Sverige har utsläppen samtidigt minskat under några decennier, om än i en relativt låg takt. Om Parisavtalets temperaturmål – och därmed miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan – fortsatt ska kunna vara möjligt att uppnå måste de globala utsläppen omgående börja minska i en mycket snabb takt. I grova drag behöver de globala växthusgasutsläppen halveras från dagens nivåer till 2030 och de globala koldioxidutsläppen nå netto noll kring 2050. Sammantaget är det en mycket stor utmaning att åstadkomma det drastiska trendbrott i den globala utsläppskurvan som behövs för att hejda klimatets uppvärmning vid de nivåer som världssamfundet har enats om. Men åtgärder finns till hands för att kunna klara utmaningen, visar FN:s klimatpanel IPCC i sin rapport från våren 2022.²

Den europeiska klimatpolitiken, som Sverige är en del av, är under utveckling med pågående förhandlingar kring 55%-paketet ("Fit for 55"), ett lagstiftningspaket som är tänkt att säkra uppfyllandet av unionens skärpta klimatmål till 2030. Sedan våren 2022 finns även

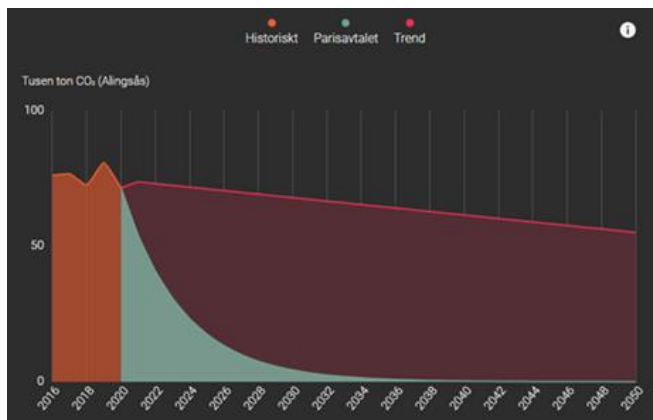
¹ Koldioxidekvivalenter, CO_{2e}, är ett sätt att ange hur stor växthuseffekt ett utsläpp av en gas har i jämförelse med utsläpp av samma mängd koldioxid (CO₂). Genom att uttrycka växthusgasutsläpp i CO_{2e} kan man enkelt jämföra enskilda gasers bidrag till växthuseffekten.

² Begränsad klimatpåverkan, Fördjupad utvärdering av miljömålen Naturvårdsverket 2023

”REPowerEU” – det initiativ som tillkommit för att göra unionen oberoende av fossil energi från Ryssland. Omställningen från fossila energikällor till fossilfria har påskyndats av kriget och EU:s självförsörjning av energiproduktion har hamnat högt på agendan.

Alingsås utsläpp av växthusgaser

Alingsås kommuns koldioxidutsläpp har minskat sedan 2010, med undantag för 2018-2019, vartefter kurvan för utsläpp vänt nedåt igen, se figur 1. Trendlinjen i grafen är baserad på årliga utsläpp i kommunen sedan 2016 och visualiserar utvecklingen om vi fortsätter som idag. För att nå målen i Parisavtalet behöver den gröna kurvan följas. Det är alltså tydligt att Alingsås behöver öka takten i klimatomställningen för att nå målsättningarna.

Figur 1. Koldioxidutsläpp i Alingsås kommun över tid.
 Källa: Klimatkollen.se

När det gäller målsättningen om att kommunkoncernen ska vara helt fossiloberoende till 2030, saknas en komplett uppföljning. En åtgärd är därför att ta fram bättre metoder för att kunna följa upp målet, inför nästa uppdatering av handlingsplanen.

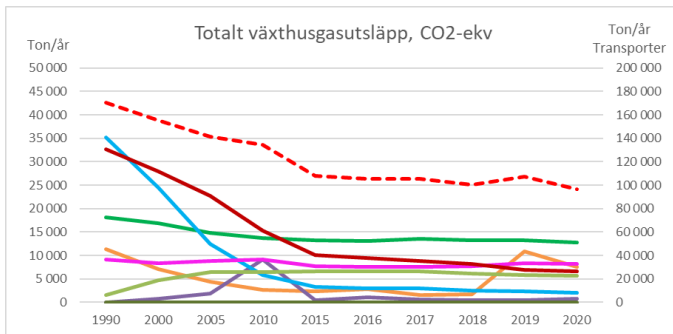
Vid fordonsbyte ska det vid upphandling av nya avtal dock säkerställas att andelen fossiloberoende fordon av den totala fordonsparken ökar. Utfallet för andelen fossiloberoende fordon i kommunens verksamhet uppgår till ca 55% år 2020. Sedan 2020 har utbytetakten påverkats av långa ledtider med försenade leveranser som följd. I de fall det inte är möjligt att köpa in elbilar/laddhybrider väljs bilar som kan tankas med HVO100. Fordonsverksamheten utreder sedan en tid även möjligheten att elektrifiera fordonsparken, men frågan är beroende av att laddinfrastrukturen utvecklas.

Konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp för den svenska befolkningen uppgår till cirka 8 ton per person/år.³ De konsumtionsbaserade utsläppen omfattar utsläpp från varor och tjänster som används i Sverige oavsett var utsläppen sker. Utsläppen kan därmed ske både inom Sveriges gränser och i andra länder. På det nationella planet håller metoder på att tas fram för att varje kommun ska kunna följa de konsumtionsbaserade växthusgasutsläppen per person och år på lokal nivå. Målet att minska alingsåsarnas konsumtionsbaserade

³ SCB:s beräkning av konsumtionsbaserade utsläpp

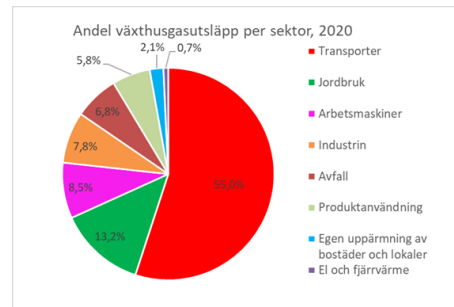
utsläpp till max 1 ton CO₂e per person och år kan idag alltså inte följas upp, men baserat på utsläppsnivån för genomsnittet för Sveriges befolkning är det tydligt att konsumtionen också kraftigt måste minska för att målet ska kunna nås.

Vad gäller de totala geografiskt avgränsade växthusgasutsläppen i Alingsås kommun per sektor, så har dessa minskat fram till år 2020, enligt statistik från Nationella emissionsdatabasen⁴, se Figur 2.

Figur 2. Totalt växthusgasutsläpp i Alingsås per sektor, koldioxidekvivalenter

Observera att skalan för transporter (streckad röd linje) är på höger axel och skiljer sig från skalan för de andra sektorerna på vänster axel. Detta för att kunna påvisa utvecklingen över tid för samtliga sektorer. Källa: SMHI

Figur 3. Andel växthusgasutsläpp per sektor, 2020

Alingsås kommunens el- och fjärrvärmeproduktion har ett lågt klimatavtryck som stadigt har minskat med åren. I princip all el som produceras inom Alingsås kommuns geografiska område kommer från förnybara energikällor som är klimatneutralt och inte orsakar några växthusgasutsläpp. Av kommunens tre elnätsägare är det Alingsås Energi och Bjärke Energi som är elproducenter inom kommungränsen. Alingsås Energi och Bjärke Energi är också de enda fjärrvärme- och närvärmenätsägarna i Alingsås kommun. Deras anläggningar framställer fjärrvärme huvudsakligen genom förbränning av fasta biobränslen.

Transportsektorns utsläpp utgjorde 55% av de totala utsläppen av CO₂e år 2020, vilket motsvarar 53 210 ton CO₂e (se Figur 3) eller ca 1,25 ton CO₂e per invånare. Trafiken är den största utsläpparen av både koldioxid och kväveoxider. Av transportsektorns utsläpp så består personbilsflottan för 66% av utsläppen. Beräknat på registrerade personbilar i Alingsås kommun så orsakar dessa nära 95% av utsläppen från personbilsflottan.⁵

⁴ Den nationella emissionsdatabasen samlar Sveriges nationella utsläpp av klimatgaser fördelade till läns- och kommunnivå. Uppgifterna i databasen utgår från Sveriges officiella utsläppsstatistik.

⁵ Utsläppen från personbilsflottan har beräknats med hjälp av genomsnittligt koldioxidutsläpp gr/km och drivmedel samt en antagen genomsnittlig körsträcka motsvarande snittet för Västra Götalandsregionen, baserat på statistik från Trafikanalys (registrerat antal fordon och drivmedel i Alingsås kommun). Detta motsvarar då vara ca 95% av utsläppen från personbilsflottan, enligt uppgifterna från SMHI.

Jordbruket är den sektor som står för näst störst andel av växthusgasutsläppen, motsvarande 13,2%.

År 2020 släppte industrin ut 7 576 ton CO₂e (se Figur 2), vilket motsvarar 7,8% av de totala växthusgasutsläppen. Industrierna i Alingsås har därmed ett relativt litet klimatavtryck. Industrins totala utsläpp ökade dock 2018-2019 och landar på en jämförelsevis hög nivå 2020 i förhållande till kurvan över tid. Under perioden ökade även industrins utsläpp av svaloxider och partiklar (PM 2,5) linje med dess totala utsläpp av växthusgaser. Det torde tyda på att en större förbränning har tillkommit i någon/några verksamheter i kommunen alternativt t.ex. haveri på reningsanläggning eller köldmediautrustning, som tillfälligt genererar ökade utsläpp. Ökningen har dock inte kunnat härledas.⁶ Industrins förmåga att framgent påverka utsläppshalterna förväntas påverkas av såväl energiprisets utveckling som miljölagstiftningen, då det finns regeländringar som framöver träder i kraft gällande bl.a. utsläpp och EU-direktiv som införlivas i miljölagstiftningen.

Växthusgasutsläppen från hushållens och lokalernas egna uppvärmning uppgick år 2020 till 2 009 ton CO₂e, vilket utgjorde förhållandevis låga utsläppshalter jämfört med andra sektorer, se Figur 2.

Fluorerade växthusgaser och köldmedia

Fluorerade växthusgaser (s.k. f-gaser) är kemikalier som har stark påverkan på växthuseffekten och det finns t.ex. i anläggningar där det förekommer köldmedia, så som kyl-, luftkonditionerings- och värmepumpsutrustning. Miljöskyddsensheten bedömer att det finns åtgärder att vidta för att minska utsläpp av växthusgaser från köldmedia och på så sätt begränsa dess klimatpåverkan. Genom att byta till f-gaser med lägre GWP-värde⁷ skulle det även vid ett eventuellt utsläpp/läckage bli en mindre påverkan på klimatet än vad som sker idag. Det kan framgent vara aktuellt att kommunens verksamheter och de kommunala bolagen ser över köldmedianläggningar och andra anläggningar där det förekommer f-gaser för att undersöka vilken typ av f-gaser som används. Där det är möjligt bör då f-gaser bytas ut till sådana med lägre GWP-värde.

Energiläget

Energisituationen i Sverige och Europa var kraftigt ansträngd under vintern 2022/2023. Det har varit risk för effektbrist under vinterns höglasttimmar, beroende på minskade marginaler på grund av bortfall av produktion eller överföring. Priset på el har även varit högt. Det har

⁶ Ytterligare eftersökning av orsaken planeras i samverkan mellan Miljö-och klimatstrateg och enheterna för Miljö- och hälsoskydd.

⁷ Köldmediers miljöpåverkan mäts i ett tal kallat GWP (Global Warming Potential) och anger hur stor växthuseffekt det specifika köldmediet har i förhållande till koldioxid. Ett köldmedium med ett högt GWP värde bidrar mer till växthuseffekten än ett med ett lågt GWP värde.

varit av avgörande betydelse att minska användningen av alla energislag, inte minst elanvändningen, för att minska riskerna i energisystemet.

Mot bakgrund av energisituationen och det säkerhetspolitiska läget gav Regeringen i uppdrag att vidta energibesparingsåtgärder inom den statliga förvaltningen (Fi2022/02571). I Alingsås har kommunkoncernen vidtagit flera åtgärder för energibesparing. En arbetsgrupp med representanter från KLK, SBF, Alingsås Energi och Alingsåshem tillsattes under hösten 2022 och har haft regelbundna avstämningar för att följa energiläget och samverka för att vidta relevanta åtgärder i kommunkoncernen. För att underlätta för invånarna har fakta, information och tips inför och under energikrisen samlats på Alingsås hemsida. Den nationella kampanj som Energimyndigheten tagit fram i syfte att uppmärksamma svenskarna på att spara el har också spridits i kommunens kanaler.

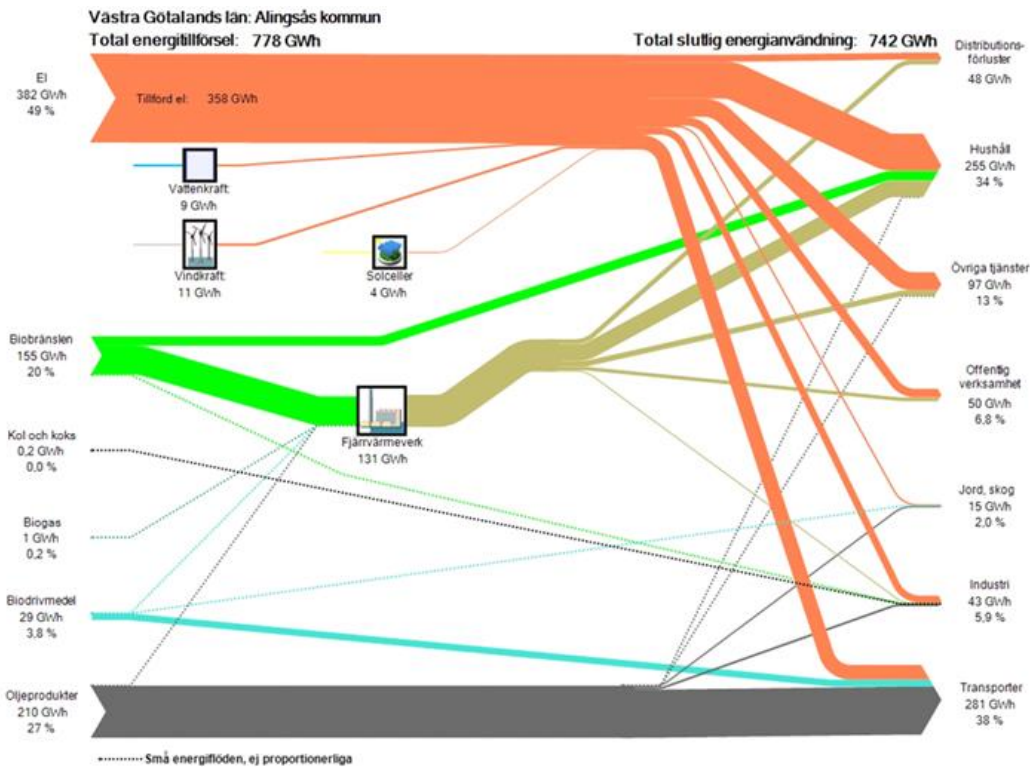
Västra Götalandsregionens scenarioanalys (2023) visar på att elbehovet i regionen närapå kommer att dubblas till 2030 och tredubblas till 2045, se Figur 4. Scenariot är baserat på idag kända etableringscase (så som batterifabriker i Göteborg och Mariestad, elektrifiering av Göteborgs hamn och oljeraffinaderi), därutöver pågår ytterligare initiativ i regionen. Det framtida elbehovet bedöms vara 15-20TWh till 2030. Då elproduktionen idag uppgår till en tredjedel av elanvändningen så behöver den regionala elproduktionen öka med motsvarande volym, då elnätutbyggnaden inte kommer ha möjlighet att leverera det efterfrågade kapacitetsbehovet inom tidsramen. Det innebär att elproduktion och överföringskapacitet är en betydande utvecklingsfråga för såväl tillväxt och omställning till förnybar elproduktion, regionalt såväl som i Alingsås.

Mot bakgrund av globala och regionala trender för energiläget så har Kommunstyrelsen beslutat att det ska genomföras en samlad energiutredning (§ 154 2022.105 KS) för Alingsås tillförsel, distribution samt förutsättning för produktion. Utredningen är en del av handlingsplanen och ger underlag till val av åtgärder samt till revidering av Alingsås Energiplan i sin helhet.

Energianalys: geografiska kommunen

Totalt tillfördes 778 GWh energi varav 382 GWh el under år 2020. Enligt SCB härstammade 24 GWh av den tillförda elen från förnybara energikällor som vind, vatten och sol, se Figur 4. Fjärrvärmeproduktionen uppgick till totalt 131 GWh och majoriteten av den totala tillförda energimängden utvanns genom eldning med skogsråvaror. Under 2020 uppgick Alingsås energianvändning till totalt 742 GWh, se Figur 4. Skillnaden mellan tillförd och använd energi består till stor del av förluster i omvandling och överföring.

År 2020 förbrukades främst el (382 GWh, motsvarande 49%) följt av flytande fossila bränslen (210 GWh, motsvarande 27%) och biobränslen (155 GWh, motsvarande 20%). Transportsektorn var den största energianvändande sektorn med totalt 281 GWh, vilket motsvarar 38% av kommunens totala energianvändning, se Figur 4.

Figur 4. Sankey-diagram över total energitillförsel och slutlig energianvändning i Alingsås kommun. Källa: Länsstyrelsernas Energi- och klimatsamordning (LEKS), 2020

Hushållens energianvändning utgjorde 34%, motsvarande 255 GWh, av kommunens totala energianvändning. Beräknat på energianvändning för småhus, flerbostadshus och fritidshus innebär det en energianvändning om 6123 kWh per invånare och år, vilket är strax under den genomsnittliga energianvändningen för invånare i Västra Götalandsregionen, som uppgår till 6264 kWh.⁸

Sektorn för övriga tjänster och den offentliga verksamheten (enligt SCB:s verksamhetskategorisering) utgjorde 13% respektive 6,8% av kommunens totala energianvändning. Resterande energi användes inom jordbruk, skogsbruk, fiske, industri och byggverksamhet.

⁸ Statistik från Länsstyrelsernas Energi- och Klimatsamordning (LEKS), 2020

4. Åtgärdsplan

Åtgärdsplanen omfattar övergripande organisatoriska och koncernövergripande åtgärder och struktureras därefter utifrån de fyra strategiska områden som är gemensamma för både begränsad klimatpåverkan och klimatanpassning, vilka kopplas till de globala målen i Agenda 2030.

Åtgärdsplanen kopplas även till samma fyra fokusområden⁹ med tillhörande satsningar som den regionala kraftsamlingen "Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om"¹⁰. Många åtgärder kan dock härledas till flera strategiska områden i klimatstrategin och har positiv inverkan på flera fokusområden.

Förvaltningar och bolag ansvarar för hur genomförandet ska ske och alla åtgärder ska ha påbörjats innan revidering av planen för perioden 2027-2030. En gemensam årlig uppföljning av handlingsplanen genomförs och redovisas till Kommunfullmäktige.

⁹ Läs mer om fokusområdenas omfattning i Alingsås Klimatstrategi 2022-2030.

¹⁰ <https://klimat2030.se/om-klimat-2030/>

1. Övergripande åtgärder					
Nr	Åtgärd	Ansvar	Styrning	Tidsperiod	Kostnad
1.1	<p>Säkerställa att organisationen har rätt kunskap och kompetens för att kunna integrera arbete för en begränsad klimatpåverkan, klimatanpassning och Agenda 2030 i verksamheterna</p> <p>-Planera för och genomför utbildning av tjänstepersoner utifrån behov i respektive verksamhet.</p> <p>-Delta i kompetenshöjande externfinansierade projekt eller utbildningar för att dra lärdom av andra med liknande förutsättningar</p>	KLK (Stab) Alla förvaltningar/ bolag	Ord. arbete med kompetens-utveckling	2023-2024	Inom ram
1.2	<p>Nå en effektiv organisering av arbetet för en begränsad klimatpåverkan</p> <p>-Utreda behovet och formerna för en kommunövergripande arbetsgrupp för begränsad klimatpåverkan</p> <p>-Organisera samverkan enligt utredningens resultat</p>	KLK (Stab) Alla förvaltningar/ bolag	Verksamhetsplan	2023-2025	Inom ram
1.3	<p>Metodutveckling för uppföljning av kommunkoncernens egna interna utsläpp</p>	KLK (Stab) SBF	Verksamhetsplan	2023-2024	Inom ram
1.4	<p>Genomföra åtgärder för att leva upp till beslutade Klimatlöften inom Klimat 2030 Västra Götaland ställer om</p> <p>-Beslutade för 2022 gäller även 2023. Se antagna klimatlöften i bilaga 1.</p> <p>-Alingsås antar ytterligare Klimatlöften för 2024-2026. Se information från Klimat 2030 i bilaga 2.</p> <p>*Arbetet med klimatlöftena är i sin helhet ej kostnadsberäknat.</p>	KLK (Stab) Alla förvaltningar/ bolag		2023-2026	*
1.5	<p>Följa gällande planer och beslutade åtgärder inom ramen för begränsad klimatpåverkan</p> <p>-Vid revidering säkerställa att åtgärder för begränsad klimatpåverkan beaktas</p> <p>-Genomföra antagna åtgärder enligt "Åtgärdsprogram för miljömålen - Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland 2022-2025", samt genomföra årlig uppföljning via Åtgärdswebb. För mer information om antagna åtgärder, se bilaga 3.</p>	KLK (Stab) Berörda förvaltningar/ bolag	Verksamhetsplan	2023-2026	Inom ram

2. Klimaträttvisa, folkhälsa och aktivt medskapande

Nr	Åtgärd	Ansvar	Styrning	Tidsperiod	Kostnad
2.1	<i>Erbjuda energi- och klimatrådgivning</i> Erbjuda kostnadsfri rådgivning inom energi, klimat och transporter till privatpersoner, små och medelstora företag, bostadsrättsföreningar, privata flerbostadshusägare samt föreningar och organisationer.	SBF (Bygg- och miljö)	Verksamhetsplan	2023-2030	Inom ram
2.2	<i>Klimatlöfte 20: Vi arbetar aktivt med invånarnas engagemang för klimatet</i> -Kommunen bjuder in invånarna till dialog om klimatåtgärder för att skapa mer delaktighet och skynda på omställningen. Detta kan ske i form av dialogmöten eller workshops dit allmänheten och/eller föreningar/organisationer bjuds in. -Kommunen ska återkoppla och kommunicera hur resultatet från dialogen tas omhand.	KLK (Stab) Alla förvaltningar/ bolag	Verksamhetsplan	2023-2024	Inom ram
2.3	<i>Kommunicera förskolans och skolans utbildningsuppdrag.</i> -Förskolan och skolan har, med sitt utbildningsuppdrag, möjlighet att ge unga framtidstro och verktyg för att hantera en föränderlig och komplex värld samt ta tillvara på engagemang för klimatet. Barn- och ungdomsförvaltningen kan bidra till att visa på hur uppdraget tar sig i uttryck genom att kommunicera förskolans och skolans hållbarhetsarbete. Detta ska ske löpande, men med ett särskilt fokus i samband med hållbarhetsveckan. På liknande sätt ska utbildningarna inom kultur- och utbildningsförvaltningen återkoppla hur hållbarhetsarbetet speglas i de olika verksamheterna.	BOU KOU	Skollagstiftning/ Läroplan	2023-2030	Inom ram

Fokusområde 2: Klimatsmart och hälsosam mat					
2.4	<p><i>Klimatlöfte 12: Vi mäter matsvinn i offentlig verksamhet och har mål</i></p> <p>-Kommunen sätter och följer upp mål samt arbetar med rutiner för att undvika matsvinn genom förebyggande åtgärder.</p> <p>-Kommunen ska mäta matsvinnet med ett uppsatt mål på max 45 g/portion i genomsnitt (lunch eller middag). I siffran ingår alla tre typer av svinn: kökssvinn, serveringssvinn och tallrikssvinn.</p> <p>- Matsvinnet i Alströmers lunchrestaurang ska minska enligt målsättning i KUN:s budget</p>	BOU KOU	Uppföljning av kostavtal	2023-2026	Inom ram för kostavtal
2.5	<p><i>Öka möjligheterna till kompostering av matrester från förskola- och skola.</i></p> <p>-Utvärdera konceptet med kompostering vid Hemsjö skola och utreda om detta kan inrättas vid fler verksamheter. Inom ramen för utvärderingen kommer dialog föras med Miljöskyddsenheten gällande bl.a. hänsyn till val av placering, typ och storlek på kompost.</p>	BOU	Uppföljning redovisas till förvaltningsledning sgrupp.	2023-2025	Inom ram
2.6	<p><i>Möjliggöra användningen av slam från reningsverk inom jordbruket</i></p> <p>Att använda slammet inom jordbruket bidrar till ett cirkulärt samhälle, eftersom slammets näringsämnen en gång haft sin källa i den föda vi människor ätit. Att gödsla med slam istället för konstgödsel minskar även klimatpåverkan eftersom slammet kan användas mer lokalt.</p> <p>-Genom ett aktivt uppströmsarbete verka för ett rent avloppsslam som kan användas som gödning inom jordbruket.</p> <p>-Vid upphandling av tjänsten slamtransport/hämtning av slam från reningsverk, verka för att näringen i slammet, på ett så miljösäkert sätt som möjligt, återanvänds som en resurs för att minska behovet av konstgödsel.</p> <p>*Uppströmsarbete utförs i egen regi och kostnaderna för arbetstid ryms således inom befintlig driftbudget. Även viss provtagning görs, även denna ryms inom driftbudget</p>	SBF (VA)	VA-avd. verksamhetsplan Uppströmsarbete	2023-2030	Inom drifts-budget*

3. Naturbaserade lösningar för friska och skyddade ekosystem

Nr	Åtgärd	Ansvar	Styrning	Tidsperiod	Kostnad
3.1	<p><i>Åtgärdsprogram för miljömålen: Skydda tätortsnära skogar (SO4c)</i></p> <p>Skydd av värdefulla skogar är viktigt för att bevara hotade arter och livsmiljöer. Skyddad skog bidrar med många ekosystemtjänster, så som att rena luft och vatten, kolinlagring och pollinering av växter.</p> <p>-Antal områden tätortsnära skog där reservatsbildningen eller andra former av formellt skydd har genomförts eller påbörjats samt areal.</p>	<p>SBF (Samhällsplanering & offentlig utemiljö) KLK (Tillväxt)</p>	Verksamhetsplan	2023-2025	Inom ram
3.2	<p><i>Åtgärdsprogram för miljömålen: Frihugga skyddsvärda träd samt ersättningsträd (SO15b)</i></p> <p>Träd bidrar till minskad växthuseffekt då de lagrar koldioxid.</p> <p>-Kommunen rapporterar årligen antal skyddsvärda träd samt ersättningsträd som frihuggits</p>	<p>SBF (Samhällsplanering & offentlig utemiljö)</p>	Verksamhetsplan	2023-2025	Inom ram
3.3	<p><i>Åtgärdsprogram för miljömålen: Skydda och utveckla tätorters grönområden (BK1)</i></p> <p>Grönskan i våra tätorter bidrar med viktiga ekosystemtjänster. En aktiv planering ger i ÖP/DP/FÖP förutsättningar för bevarande samt nyskapande av tätorters grönsstruktur</p> <p>-Kommunen rapporterar årligen framdriften med grönsstrukturprogram/strategi</p>	<p>KLK (Tillväxt) SBF (Samhällsplanering & offentlig utemiljö)</p>	Verksamhetsplan	2023-2025	Inom ram

3.4	<p><i>Åtgärdsprogram för miljömålen: Skydda värdefulla våtmarksområden (SO3b)</i></p> <p>Skydda våtmarker med höga naturvärden, då de tillhandahåller flera typer av ekosystemtjänster.</p> <p>-Kommunen rapporterar årligen hur många våtmarksområden där reservatsbildning har genomförts eller påbörjats samt areal.</p> <p>*Åtgärden kostnadsberäknas inför 2023 års budgetberedning.</p>	SBF (Samhällsplanering & offentlig utemiljö) KLK (Stab)	Verksamhetsplan	2023-2025	*
-----	---	---	-----------------	-----------	---

 4. Fysisk planering och energi för hållbar samhällsutveckling					
Nr	Åtgärd	Ansvar	Styrning	Tidsperiod	Kostnad
4.1	<p><i>Genomföra en samlad energiutredning för Alingsås tillförsel, distribution samt förutsättning för produktion.</i></p> <p>Utredningen avses ge underlag till val av åtgärder inom handlingsplanen samt till revidering av Alingsås Energiplan i sin helhet.</p>	KLK (Stab) Samverkan med SBF, AE och AH	Verksamhetsplan	2023	Inom ram
4.2	<p><i>Klimatlöfte 14: Vi genomför energieffektiviseringar</i></p> <p>Det innebär att kommunen startar upp minst ett projekt för energieffektivisering i egna fastigheter.</p> <p>-Löpande arbete med energieffektiviseringar i vårt bostadsbestånd för att dels uppfylla åtagande i Allmännyttans Klimatinitiativ, dels mål om att minska energianvändningen i våra fastigheter med 6-8 % till år 2030 i jämförelse med år 2018.</p> <p>-Inventering och kartläggning av energisparåtgärder för bostäder och lokaler i en femårsplan.</p> <p>*Kostnad är ännu ej fastställd</p>	Alingsåshem	AH Ägardirektiv, Affärsplan, Hållbarhetsplan samt Allmännyttans klimatinitiativ	2023-2030	*

4.3	<p><i>Klimatlöfte 16: Vi installerar solenergi</i></p> <p>Solceller prövas i alla nybyggnadsprojekt i kommunal regi och att minst en anläggning installeras i kommunen per år.</p> <p>-I samband med nybyggnadsprojekt eller takomläggning ska solceller alltid prövas. Beslut ska motiveras och dokumenteras. En inventering av befintligt bestånd har genomförts och finns att tillgå som underlag.</p>	Alingsåshem	AH Hållbarhetsplan	2023-2030	Projekt- budget
4.4	<p><i>Utveckla förutsättningarna för solelproduktion i kommunen</i></p> <p>-Alingsås Energis ambition är att etablera en solcellspark inom en fyraårsperiod. Möjligheten för en utbyggnad av en solcellspark i kommunen ska utredas, inkl. utvärdering av olika finansieringsalternativ</p> <p>-Utveckla erbjudandet om försäljning av solcellsanläggningar för privatkunder inom Alingsås Energis nätområde</p>	Alingsås Energi	Ägardirektiv	2023-2026	Inom ram
4.5	<p><i>Verka för en klimatomställning i Alingsås näringsliv</i></p> <p>-Analysera det lokala näringslivets utmaningar och behov av stöd från kommunen för att bidra till minskad klimatpåverkan och minskade utmaningar i de lokala företagens klimatarbete</p> <p>-Löpande synliggöra aktuella finansieringsbidrag för näringslivet så att fler lokala företag får möjlighet att ansöka om utvecklingsmedel för att begränsa klimatpåverkan från sin verksamhet</p> <p>-Använda Näringslivsenhetens kommunikationskanaler så som kommunens hemsida, sociala medier, nyhetsbrev, samt riktade utskick för informationsinsatser kring klimat</p> <p>-Inkludera temat klimatomställning i näringslivet vid minst en träff för näringslivet, i samverkan med berörda aktörer</p> <p>-Erbjuda en informationsträff om batterilager och solceller för företag, med goda exempel från etablering av solcellsanläggningar på privata fastigheter i kommunen</p>	KLK (Tillväxt)	Verksamhetsplan	2023-2026	Inom ram

Fokusområde 1: Hållbara transporter					
4.6	<p><i>Åtgärdsprogram för miljömålen: Främja en fysisk planering för minskad klimatpåverkan från resor och transporter (BK9)</i></p> <p>Fysisk planering är ett avgörande verktyg för att minska klimatpåverkan från resor och transporter. Alingsås ska arbeta aktivt med att minska klimatpåverkan från resor och transporter genom sin fysiska planering (ÖP, DP och planbesked)</p> <p>-Kommunen rapporterar framdriften av hur arbetet med frågan fortskrider</p>	SBF KLK	Verksamhetsplan, Planprocessen	2023-2025	Inom ram
4.7	<p><i>Strategisk planering av cyklingsmöjligheter inom kommunen</i></p> <p>-Genomföra en nulägesanalys av nuvarande cyklingsmöjligheter och förutsättningar för utveckling av dessa</p> <p>-Ta fram en strategisk plan för utveckling av cyklingsmöjligheter inom kommunen, inkl. målbild och handlingsplan.</p> <p>-Genomföra åtgärder enligt handlingsplan</p>	SBF (Samhällsplanering & offentlig utemiljö)	Verksamhetsplan	2023-2026	Inom ram
4.8	<p><i>Arbeta med beteendepåverkande åtgärder kopplat till resande</i></p> <p>-Uppmuntra arbetsplatser att göra det lätt för anställda att välja cykeln genom att koordinera projektet Cykelvänligast för arbetsplatser* (Cykelfrämjandet) och rekrytera företag till initiativet. Arbetsplatser kan vara privata företag, kommunala/offentliga verksamheter, föreningar och organisationer</p> <p>-Alingsås kommun ska utreda möjligheten att erbjuda alla sina medarbetare förmånscykel</p> <p>*Avgiften för deltagande i projektet finansieras av Västtrafik</p>	SBF (Samhällsplanering & offentlig utemiljö) KLK (Stab)	Verksamhetsplan	2023-2030	Inom ram
4.9	<p><i>Klimatlöfte 4: Vi ställer krav i upphandling för transportdelen i nya avtal</i></p> <p>- Kommunen ställer miljö- och klimatkrav i alla avtal där transporter upphandlas, exempelvis postleveranser och avfallstransporter.</p> <p>-Vi ställer också miljökrav i mer än 50% av upphandlingar av varor och tjänster som kräver omfattande transportarbete, exempelvis matleveranser, städ- och kontorsmaterial och parkeringsövervakning.</p>	KLK (Ekonomi) Alla förvaltningar/ bolag	Avtalsuppföljning inom upphandling	2023-2025	Inom ram

	-Under perioden kommer bl.a. upphandling av skolskjuts att genomföras.				
4.10	<p><i>Minimera transporter av massor i samband med utbyggnad av allmänna anläggningar.</i></p> <p>-Nyttja och balansera överskottsmassor inom området eller närliggande projekt för att minimera transporter. I samband med upphandling ställa krav på att en klimatkalkyl ska redovisas. Klimatkalkylen ska vara en parameter i utvärderingen i upphandling av entreprenader.</p>	KLK (Tillväxt) SBF (VA)	Entreprenad- kontrakt	2023-2030	Besparande åtgärd i entreprenad.
4.11	<p><i>Skapa bättre förutsättningar för fossilfria resor och transporter vid Socialförvaltningen</i></p> <p>-Medvetet implementera kommunens hållning avseende tjänsteresor bland chefer och medarbetare i syfte att öka användningen av cykel istället för bil.</p> <p>-Öka antalet elcyklar i cykelpoolen utifrån behov.</p> <p>-Undersöka möjligheten om förvaltningen kan tillhandahålla pendlingscyklar mellan tågstationen och arbetsplatsen.</p> <p>*Uppskattade kostnad är beroende på behov av antal nya elcyklar under perioden.</p>	SOC	Verksamhetsplan	2023-2026	15- 45 tkr inom investeringsbudget *
4.12	<p><i>Skapa bättre förutsättningar för fossilfria resor och transporter vid Kultur- och utbildningsförvaltningen</i></p> <p>-Verka för installation av laddplatser vid Nollhagas parkering och Alströmergymnasiet</p> <p>-Verka för att fasa in elbilar i verksamheterna och växla ut fossildrivna bilar.</p> <p>-Verka för färre bilresor i förvaltningens verksamheter och göra det mer attraktivt att använda cykel (t.ex. installera tak vid cykelparkering).</p>	KOU	Förvaltnings- övergripande klimatgrupp	2023-2026	Driftsbudget inom ram
4.13	<p><i>Skärpa kraven för utsläpp vid skolskjuts med taxi.</i></p> <p>-Verka för att leverantör av skolskjuts minskar utsläpp vid körningar. Detta står inskrivet i avtal med leverantör som börjar gälla från 1 juli 2023.</p>	KOU	Förvaltnings- övergripande klimatgrupp	2023-2026	Driftsbudget inom ram

4.14	<p><i>Eldrivna fordon inom VA-avdelningens verksamhet</i></p> <p>I största möjliga mån välja eldrivna fordon vid inköp av nya fordon. Detta kräver tillgång till laddstationer och el. (Obs Verksamheten måste ha ett antal fordon som kan användas vid längre tids strömavbrott, så att driften av VA-verksamheten kan säkras.)</p> <p>*VA-avdelning har redan har fordon som framöver kommer att ersättas med nya eldrivna fordon, blir det ingen större skillnad i driftbudgeten. Dock kan kostnaden bli något högre eftersom elbilar är dyrare i inköpskostnad än bilar som drivs på bensin och diesel.</p>	SBF (VA)	VA-avd. verksamhetsplan VA-avd. driftbudget	2023-2030	Leasing av bilar belastar driftbudgeten*
4.15	<p><i>Implementera digitalt övervakningssystem för alla VA-anläggningar, så att de kan fjärrövervakas.</i></p> <p>Fjärrövervakning minskar behovet av att åka runt och kolla till VA anläggningarna, vilket i sin tur minskar verksamhetens transporter/bränsleförbrukningen och klimatpåverkan. Nu läggs fokus på att koppla upp avloppspumpstationer mot övervakningssystemet.</p> <p>*Ca 3 Mkr är upparbetat sedan tidigare år. Budget finns med i investeringsplanen för VA.</p>	SBF (VA)	VA-avd. verksamhetsplan VA-avd. driftbudget	2023-2030	Investering -smedel 3,5 Mkr*
4.16	<p><i>Omställning till mer hållbara transporter inom avfallsflottan</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Påbörja elektrifiering av avfallsflottan. Inleda processen med att gå över till eldrift på avfallsfordon som kör i Alingsås tätort med närliggande områden. -Genomföra kostnadsberäkning för utbyte av samtliga avfallsfordon till eldrift respektive biogas, som underlag till budgetprocessen inför kommande investeringsbehov -Avropa drivmedel till våra egna fordon enligt Drivmedelsupphandling, där det krävts att drivmedelsföretaget skall kunna leverera HVO100 både på pump och bulk. -Avropa lastbilar enligt Fordonsupphandling, där det krävts att de ska kunna gå på HVO100 eller option biogas 	SBF (Avfall)	Verksamhetsplan, Avtalsuppföljning	2023-2026	Lastbil 2-fack 100%el inköpspris ca 6 mkr eller genom leasing motsvarande månads-kostnad*

	* Besparing EL Vs HVO100 ca 100tkr/år baserat på Q1 2023 års prisnivå (dvs beroende av elavtal/och drivmedelspris på HVO).				
4.17	<p><i>Klimatlöfte 1: Vi har en laddplan för kommunen</i></p> <p>-Kommunen kartlägger laddmöjligheter och tar fram en plan för laddning av fordon där kommunen har rådighet vid bostäder, arbetsplatser, handel och besöksmål. Planen ska peka ut kommunens ansvar och hur kommunen kan samverka med aktörer som tillhandahåller laddning.</p> <p>Alingsåshems åtaganden:</p> <p>-Utifrån efterfrågan anläggs laddplatser på parkeringar i anslutning till våra lokalfastigheter.</p> <p>-2023 genomförs ett pilotprojekt i syfte att kunna erbjuda bostadshyresgäster chans till hemmaladdning.</p> <p>*Kostnadsberäkning ej genomförd</p>	Alingsåshem	Verksamhetsplan AO fastighet & projekt	2023-2025	*
4.18	<p><i>Bygga ut laddinfrastrukturen så att det är möjligt för alla Alingsåsare och besökare i kommunen att kunna använda el- och hybridbilar på ett lätt, smidigt och naturligt sätt</i></p> <p>-Utvärdera satsningen på utbyggnad av laddinfrastruktur utifrån ”Handlingsplan Laddplatser i Alingsås kommun 2020 – 2022”</p> <p>-Utvärdera affären i publika laddstolpar, som underlag till framtida laddstolpsutbyggnad</p>	Alingsås Energi	Ägardirektiv	2023-2026	Inom ram
4.19	<p><i>Klimatlöfte 3: Våra nya personbilar är eldrivna, laddhybrider, vätgasbilar eller biogasbilar.</i></p> <p>Det gäller alla nya avtal vid köp och hyra av personbilar till kommunal verksamhet. Utsläppen av koldioxid från laddhybrider är högst 30 gram/km. Endast undantagsvis väljs andra personbilar som då ska uppfylla Upphandlingsmyndighetens baskrav, efter intern dispens.</p> <p>*Har ej kostnadsberäknats</p>	KLK, SBF Alla förvaltningar/ bolag	Verksamhetsplan Avtalsuppföljning upphandling	2023-2026	*

Fokusområde 4: Sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler					
4.20	<p><i>Skapa närmiljöer som underlättar klimatsmart och hållbar livsstil</i></p> <p>- Genomföra behovsanalys om vilka livsstilsfrågor som är viktiga för unga vuxna i Alingsås och utforska hur Alingsåshem och Alingsås kommun kan underlätta för invånarna att anamma en mer hållbar livsstil.</p> <p>-Inledningsvis utreda hur resultatet av studien kan tillämpas i stadsdelen Stockslycke, därefter i andra områden. Följs upp genom kort sammanfattning av utfall.</p> <p>*Åtgärden är en del av ett samverkansprojekt mellan Alingsås kommun och Alingsåshem, finansierat av Västra Götalandsregionen.</p>	KLK (Stab) Alingsåshem	KLK Verksamhetsplan AH Hållbarhetsplan	2023	Inom ram*
4.21	<p><i>Material ska återvinnas eller återbrukas där så är möjligt vid ombyggnader och renoveringar av kommunägda lokaler och bostäder</i></p> <p>-Inför ny-, ombyggnads- och renoveringsprojekt ska projektmål sättas rörande återbruk av inventarier och byggmaterial.</p> <p>-Vid ombyggnads- och renoveringsprojekt ska inventering genomföras för att identifiera vad för material i fastigheten som kan återbrukas. Plan ska upprättas för hur dessa material ska tas tillvara.</p> <p>*Har ej kostnadsberäknats</p>	Alingsåshem	AH Hållbarhetsplan	2023-2030	*
4.22	<p><i>Använda klimatpåverkan i uppförandeskede och driftskede av framtida byggnation som en bedömningsgrund i samband med tilldelning och försäljning av kommunal mark.</i></p> <p>Ett av utvärderingskriterierna vid marktilldelning baseras på byggnationens klimatpåverkan i såväl uppförandeskede som driftskede. Detta görs i samtliga framtida markanvisningstävlingar för bostadsbebyggelse.</p> <p>Åtgärder för minskad klimatpåverkan i byggskedet kan baseras på den klimatdeklaration som sedan 1 januari 2022 är ett krav vid uppförande av byggnader. Byggnationens driftskede omfattas ännu inte av klimatdeklarationen,</p>	KLK (Tillväxt)	Markanvisnings- avtal och köpeavtal.	2023-2030	Kan innebära ett lägre markpris vid försäljning. *

<p>men här kan andra åtgärder såsom egen elproduktion i form av solceller användas i bedömningen.</p> <p>* Det beror på att åtgärder för minskad klimatpåverkan i dagsläget ofta innebär en högre produktionskostnad för en byggherre.</p>				
--	--	--	--	--

 5. Ekonomi, hållbar upphandling och fossilfria finanser					
Nr	Åtgärd	Ansvar	Styrning	Tidsperiod	Kostnad
5.1	<p><i>Skapa ett effektivt arbetssätt för att inom ordinarie verksamhet begränsa klimatpåverkan</i></p> <p>-Inkludera begränsning av klimatpåverkan i verksamhetsplaner med budget och vid investeringar.</p> <p>-Undersök möjligheten till externfinansiering för åtgärder för begränsad klimatpåverkan</p>	KLK (Stab) Alla förvaltningar/ bolag	Verksamhetsplan	2023-2026	Inom ram
5.2	<p><i>Upphandling ska användas som verktyg för att minska Alingsås kommuns klimatpåverkan</i></p> <p>- Strategiskt arbete med antagna Klimatlöften</p> <p>- Utveckla processen för att definiera relevanta klimatkrav i aktuella upphandlingar genom samverkan mellan Upphandlingsenheten och Miljö-och klimatstrateg</p>	KLK (Ekonomi)	Verksamhetsplan Upphandlingsenhet	2023-2026	Inom ram
5.3	<p><i>Kommunen ska sträva efter att göra placeringar i bolag som bidrar till att lösa klimatutmaningarna eller som främjar omställningen till ett hållbart samhälle.</i></p> <p>- Följa regler för hållbar kapitalförvaltning utifrån Alingsås Finanspolicy</p>	KLK (Ekonomi)	Finanspolicy	2023-2026	Inom ram

5.4	<p><i>Klimatlöfte 7: Vi analyserar inköpens klimatpåverkan och ställer krav i prioriterade upphandlingar</i></p> <p>-Det innebär att kommunen bedömer var klimatkrav i upphandlingar gör störst nytta och ställer krav i minst tre upphandlingar under året</p> <p>-Utvärdera om miljöspendanalys kan användas för att analysera inköpens klimatpåverkan i Alingsås, utifrån Göteborg stads tillämpning</p>	KLK (Ekonomi) Alla förvaltningar/ bolag	Avtalsuppföljning inom upphandling	2023-2024	Inom ram
5.5	<p><i>Klimatkrav i upphandlingar inom VA-avdelningen</i></p> <p>-I samband med upphandling av större byggprojekt ställer vi krav på att klimatberäkning/klimatkalkyl ska redovisas. Klimatberäkningen ska vara en parameter i utvärderingen för upphandling av totalentreprenader.</p> <p>-I samband med upphandling av tjänster/konsulter ställs krav på att hållbarhetsansvarig ska finnas med i större projekt.</p> <p>-Använda Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier vid kravställande för hållbarhet i våra upphandlingar.</p> <p>-Kravställa avseende miljö- och klimatpåverkan vid inköp av material/varor via upphandlingar med hjälp av miljövarudeklaration, så kallade EPD:er.</p> <p>* Upprättande av förfrågningsunderlag görs i egen regi med befintlig driftbudget. Vid de fall där extern konsulthjälp tas för att upprätta förfrågningsunderlag, innebär det ingen merkostnad att ställa dessa klimatkrav.</p>	SBF (VA)	VA-avd. verksamhetsplan Projektplaner	2023-2030	Inom ram*
5.6	<p><i>Klimatförfrågan i VA-avdelningens projekt</i></p> <p>-Projektplanen för varje nytt projekt beskriver hur vi ska arbeta med hållbarhet inom projektet.</p> <p>-Tillämpa projektmodellens prioritering av projektparametrarna hållbarhet, kvalitet, tid och ekonomi, i varje projekts uppstart, planering, genomförande och drift.</p> <p>-I uppstarten av alla större byggprojekt anordna en hållbarhetsworkshop, vid vilken vi hittar vilka parametrar vi ska ha fokus på för ett mer hållbart projekt.</p> <p>-Vid projekterings- och byggmöten ha en stående punkt om hållbarhet på dagordningen.</p>	SBF (VA)	VA-avd. verksamhetsplan Projektplaner	2023-2030	Inom projekt- budget*

	<p>-Efterfråga våra konsulter och entreprenörers kunskap och inspel/förslag inom hållbarhet i våra projekt.</p> <p>-Återanvända material i så stor utsträckning som möjligt i byggprojekt och därefter återvinna det som inte kan användas.</p> <p>-Använda oss av förnybar el inom våra byggprojekt.</p> <p>-Beakta transportsträckor vid inköp av produkter/material och i största möjliga mån välja produkter med kort transportsträcka.</p> <p>-Använda välisolerade byggbodar som kräver mindre uppvärmning och energi.</p> <p>-Eftersträva lokal masshantering inom byggprojekt i syfte att minska transporter och klimatpåverkan.</p> <p>*Kostnaderna kommer att vara olika för olika projekt. Ibland medför de en besparing, ibland blir det ett nollsummespel inom projektet och ibland medför satsningar en kostnad, vilken i så fall kommer att rymmas inom projektets budget.</p>				
Fokusområde 3: Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster					
5.7	<p><i>Minska klimatbelastningen från avfall och verka för en ökad materialåtervinning</i></p> <p>Alingsås har under 2022 infört papperspåse för matavfall som har ett lägre klimatavtryck än den tidigare i bioplast. Den är till 100% gjord av förnybart material och kan rötas bättre tillsammans med matavfallet än bioplastpåsen. Nu planeras för åtgärder för att öka mängden insamlat matavfall.</p> <p>- Öka mängden insamlat matavfall, genom att stödja hushållen i att sortera rätt. Exempelvis genom utökad informationskampanj till allmänheten.</p> <p>-Fastighetsnära insamling (FNI-kärl) ska ersätta restavfall/matavfallskärnen senast 2027</p> <p>-Genomföra årlig plockanalys på brännbara fraktionen. Resultatet används för att ge ökad kunskap om dagens mängder och sammansättning på avfall, underlag till information till medborgare samt uppföljning av mål i avfallsplan och klimatstrategi</p>	SBF (Avfall)	Verksamhetsplan	2023-2027	Plockanalys ca 75tkr

5.8	<p><i>Klimatlöfte 8: Vi minskar inköpen av fossilbaserade engångsprodukter</i></p> <p>-Det innebär att kommunen helt går ifrån minst en fossilbaserad engångsprodukt eller erbjuder minst fem nya beställningsbara alternativ av flergångsprodukter och/eller engångsprodukter tillverkade av återvunnet eller förnybart material för kommunens verksamheter.</p> <p>-Upphandling av förbrukningsmaterial med hårdare krav på förnybara material har genomförts, med avtalsslut 2026. Avropat förbrukningsmaterial följs upp årligen.</p>	KLK (Ekonomi) Alla förvaltningar/ bolag	Avtalsuppföljning inom upphandling	2023-2026	Inom ram
5.9	<p><i>Minska plastanvändningen vilket ger mindre mängder mikroplast och leder till minskade mängder fossil plast som går till förbränning.</i></p> <p>-Ta fram riktlinjer för hur konstgräs inom kommunen ska hanteras i ett livscykelperspektiv, inkl. skötselrutiner och avfallshantering.</p> <p>-Minska användandet av engångsartiklar i caféerna.</p>	KOU	Förvaltnings- övergripande klimatgrupp	2023-2025	Drifts- budget inom ram
5.10	<p><i>Klimatlöfte 10: Vi använder cirkulära möbler</i></p> <p>Med cirkulära möbler menas att de repareras och används på nytt, köps begagnade eller återbrukas internt.</p> <p>-Kommunen inreder med minst 20 procent cirkulära möbler (mätt i antal eller kostnad) i kommunens organisation.</p>	KLK Alla förvaltningar/ bolag	Verksamhetsplan Avtalsuppföljning	2023-2024	Inom ram
5.11	<p><i>Klimatlöfte 11: Vi möjliggör för invånarna att låna/hyra produkter istället för att köpa</i></p> <p>Det kan ske genom samverkan med näringslivet för att erbjuda fler hållbara tjänster, att skapa plats i bostadsområde för att dela saker, att kommunen erhåller platser att reparera eller liknande.</p> <p>-Det innebär att kommunen kan visa att minst tre olika insatser pågår.</p>	KLK Alla förvaltningar/ bolag	Verksamhetsplan	2023-2024	Inom ram